

"אביב נעורים", 40 שנה אחרי

רפי איל, שקיבל את עיטור המופת על חלקו במבצע שהפך שם נרדף למה שמכונה "ידו הארוכה" של צה"ל, משחזר את מאורעות הלילה ההוא בביירות • ובינתיים בווינגטון ובירושלים מתקרבת שעת ההכרעה בנושא הגרעין האיראני

1. למה להרוג?

בעוד יומיים נרכין כולנו ראש ביום הזיכרון לחללי צה"ל. מקץ יממת אבל, במעבר חד, נחוגג עצמאות 65. ביום רביעי מלאו 40 שנה למבצע "אביב נעורים", מבצע שהפך שם נרדף למה שמכונה "ידו הארוכה" של צה"ל ולתעוזת לחימה.

למי שלא בקי, מדובר במבצע שבו התחפש אחד ביק לאשה כרונית, ולידו עמרים לוי, מחופש לאשה ערמונית. המבצע התקיים בלילה שבין 9 ל-10 באפריל 1973. כוחות מסיירת מטכ"ל, חטיבת הצנחנים ושייטת 13 הגיעו לחופי ביירות בסטי"לים של חיל הים, ופשטו על חמישה יעדי מחבלים בביירה הלבנונית. המבצע היווה תגובה לפיגועים רבים של פת"ח והחזית העממית באותה תקופה נגד יעדים ישראליים. במבצע חיסל רפי איל צה"ל כמאה מחבלים, בהם בכירים שחוטלו בבתייהם ובמסעותיהם, מטווח קצר, פוצצו בנייני מטה, משרדים, בתי מלאכה לרקטות ולמוקשים ואתרי טרור נוספים.

אחד מחמשת היעדים של המבצע, ששם הקוד שלו "יעד גילה", היה בניין בן שבע קומות ברחוב חרטום שבדובע פקחני בביירות. על פי המוריעין, הבניין שימש למגורים של אנשי החזית העממית. הכוח שתקף את היעד הורכב מקציני גרד 50 של הצנחנים, בתוספת שני לוחמים מסיירת צנחנים, סגן מפקד הסיירת סגן אבידע שור, וסמל חגי מעין. הם צורפו לכוח בזכות מזמזומיהם בשימוש באקדח ולוחמה בטרור. הם היו אמורים להרוג במשתיקי קול את שומרי הבניין ולפנות את הגישה לכוח הפורץ. שניהם נהרגו בפעולה - ההרוגים היחידים של צה"ל ב"אביב נעורים".

מאז, בכל שנה, מתקיים בקיבוץ שובל, הקיבוץ שבו נולד וגדל אבידע שור ו"ל, אירוע זיכרון לשני

"אביה של אני היה חזן הקהילה היהודית בביירות ורק באמצע שנות ה-50 עלו ארצה. ב-1973, חלק נוסף של משפחתה התגורר במרחק של 800 מטר בקו אוזירי מרחוב חרטום שבו הייתה ממוקמת מפקדת החזית העממית, היעד שלנו, שממנו יצאו ההוראות לאין ספור פיגועים"

החללים. אמנון ליפקין-שחק, הדמטכ"ל לשעבר, הוא הדובר הקבוע באירוע. ליפקין-שחק היה סגן אלוף, מפקד גרד 50 של הצנחנים, ועמד בראש הכוח שפרץ ל"יעד גילה", היעד היחיד ב"אביב נעורים" שהסוגר והפך לקרב קשה. השנה, ליפקין כבר לא איתנו, אך אירוע הזיכרון הקבוע בשובל התקיים.

לכקשת שולמית שור, אמו של אבידע ו"ל, ריבר רס"ן רפי איל (אביו של העיתונאי נדב איל), שקיבל את עיטור המופת על חלקו ב"יעד גילה". שולמית ביקשה ממנו לדבר על הפעולה עצמה. הנה, בהשמטות וקיצורים, מה שיספר בקיבוץ שובל אתמול:

"אני נרגש לעמוד במעמד הזה, במיוחד בשנת ה-40 ל"אביב נעורים". זו השנה הראשונה ללא אמנון מפקדנו וחברנו, שהלך לעולמו. אמנון היה עבד, עבד כולנו, דוגמה. הייתה בו אצילות טבעית ונינוחות מסימת, רחוק של נסיך. אבל מאחוריו הסתתרה אנושיות וחוכמה. ההחלטות קרות הרוח שקיבל במהלך "אביב נעורים" היו ההוכחה העליונה לכישורי הפיקוד שלו, ובנוף של החברה הישראלית הוא חסר מאד.

"התבקשתי לדבר על הפעולה עצמה. דבר שנמנעתי מלעשות, לכד ממורשת קרב לחינכי קודם קצינים, וגם אז זה לא היה פשוט. במרץ '73 אמנון שחק גיבש קבוצת קצינים מגרד 50, סירת צנחנים והשייטת. בסך הכל 14 לוחמים, במבצע שלימים ייקרא "אביב נעורים". החלק שלנו, בלשון הצבאית "ער גילה", היה לפוצץ את מפקדת החזית העממית בביירות. עברנו הכשרות שונות שהחלו ליצור מארג שרימזו שזו פעולה שקטה. עם אקדחים, משתיקי קול, כמות גדולה של חומרי נפץ, בגרי אורחיים, אימונים ברמת אביב ובחוף הים. מתכננים ולומדים אחד מהשני, מתפעלים מהיזמות והיצירתיות של אבידע (שור) וחגי (מעין). ברור שהם מנוסים יותר, הם מאד עצמאים, מאד ביחד ונדיבים בעצות טובות. אבידע שנון וחד, חגי לוחם מעולה שגם דובר צרפתית.

"אמנון מפרט את יעדי הפעולה. אנחנו עולים לסטי"לים כשברור שאנו עומדים לבצע פעולה שקטה באזרחית. אבידע וחגי, יגאל (פרסלר) ואני נהיה בחוליית הטיהור, כאשר אבידע וחגי מובילים ויגאל ואני מעט מאחוריהם. הם ראו בבוקר את תמונות השומרים של הבניין שסופקו על ידי אנשי המוסד... לפי התוכנית, מאחור, במרחק של כ-50 מטר, אמנון המפקד עם גלעד, ומאחוריהם מנחם (זטורסקי) האחראי לפיצוץ הבניין יחד עם החבלנים ומאבטחי החבלנים. מאחוריהם אנשי השייטת, הרופא יהונתן חסין, אנשי המוסד והמורצדים העמוסים בחומרי החבלה. את אנשי המוסד והמכונות נפגש בחוף הנחיתה שאליו נגיע בסירות גומי.

"הרשו לי להוסיף ממד אישי. אני עולה לסטי"לים עם אנחת רוחה, שסודי הכמוס לא התגלה. אבי עלה מפורלין בשנות ה-30 ומשפחתו כולה נספתה בשואה. אמי הבריחה את הגבול היישר מביירות ובמקום להגיע לאחד מקיבוצי השומר הצעיר, מגידו, היא

באה בתחילת שנות ה-40 לרעננה, שם פגשה את אבי. אביה של אני היה חזן הקהילה היהודית בביירות ורק באמצע שנות ה-50 עלו ארצה. ב-1973, חלק נוסף של משפחתה התגורר במרחק של 800 מטר בקו אוזירי מרחוב חרטום, שבו ממוקמת מפקדת החזית העממית, היעד שלנו, שממנו יצאו ההוראות לאינספור פיגועים. בכל מהלך האימונים אני חושש שייודע שבעצם יש לי משפחה לא רחוק מהיעד ואני אקורקע".

"עלינו לסטי"לים מוכנים, מנטלית ופיזית", המשיך איל, "היינו מוכנים בידיעה שיש לנו את אמנון, ומאחורי אמנון יש גם את אבנר חמוני, מפקדם של אבידע וחגי, ויש את מנו שקר (מפקד "אביב נעורים" כולו, שניהל את המבצע מסטי"ל - ב"כ), ועוזי יאירי, ורדו הרמטכ"ל, וכאשר אתה עולה למספר שעות של הפלגה בלב ים, עולים איתך חבריך, מוריך, הוריד וקיבוץ מגן, ושובל, וירושלים, ומגדל, וחטיפה, ורעננה, ישראל איתך, ועמך איתך. ומעבר לשינון ובדיקת הציד והידיעה שיש איתנו רופא נפלא, נוכח החשש והפחד.

"עוד בארץ, העלה אבידע את סוגיית חומר הנפץ העודף שקרוב לוודאי יפגע בחפים מפשע, ורענו התקבלה. במקום 200 ק"ג, שבטח היו ממוטטים גם בניינים סמוכים, העלינו 120 ק"ג, שהספיקו. והייתה רילמה מבצעית נוספת בארץ. מחוף הנחיתה עד ליעד הובילו אותנו אנשי המוסד במרצדים שכורים ונשאלה השאלה מה עושים אם המשטרה הלבנונית תעצור אותנו בדרך ליעדים או בגסיגה. התשובה הכמעט מתבקשת הייתה חיסול במשתיקי קול. בשלב הזה נאמרו שתי מילים: למה להרוג? ולאחר דיון סוכס שתריסם גו, אויזקונים ואיזולירבנד כפה, יספיקו. ולכן שינינו גם את סדר הישיבה במושב האחוריים, כולל תרגולות.

"בבוקר ראינו בתמונות את פניהם של השומרים שקרוב לוודאי נפגשו עם משתיקי הקול, ועלינו לסטי"לים עם המשפט 'למה להרוג?' בראשנו. הרי אפשר גם עם אויזקונים. הריסוננס הזה הוא מהותנו. הוא נשקנו האמיתי. הוא ברגבי ארמת קיבוץ שובל. הוא בהיסטוריה של העם היהודי. הוא המעלה והוא המוריד בסולם המוסר הפרטי והצבאי. אני רוצה להיות בטוח שהמילים האלה, 'למה להרוג?', ממשכות להישאל בתדרוך מבצעי ערב פעולות עלומות שעוד מתבצעות.

"עלינו לסטי"ל בתורעה ברורה, צלולה ונקייה, 'הבא להורגך השכם להורגו'. לאחר שעות של הפלגה אנו מול חופי ביירות, מתארגנים עם הציד הצבאי על הלבנון האזרחי, זה בערך כמו להורות לשחקן טניס לעלות למגרש במגפיים. בסירות הגומי אנו מגוננים על עצמנו בשקיות ניילון, לכל נרטיב את הנעליים. חשנו מוגנים בהובלת אנשי השייטת לחוף.

אבידע שור ז"ל

חגי מעין ז"ל

סא"ל ליפקין-שחק (במרכז) במהלך תהליך במלחמת יום הכיפורים. קיבל את עיטור העוז בעקבות הפעולה בבירות

ואמנון שולח את חומרי הנפץ עם המרצדס שמגיעה ברוורס. זכי ומנחם מתקינים את חומרי הנפץ לעמודי הבניין. הכל לפי התרגולת, אלא שכאן עפים כדורים ומרי פעם רץ מחבל מול הפנים. המחבלים מולנו בקרב פנים אל פנים, ואנחנו יורים וגם פוגעים. אנחנו כבר ממש מתחת לבניין ושם מצאתי את אבידע, ואת חגי שמעתי. לאחר השלמת התקנת חומרי הנפץ זכי מצטרף ויחד אנו מעלים את אבידע וחגי למרצדס שנסוגה כאשר מהקומות העליונות עדיין יורים כלפי מטה.

◀ "מנחם מסיים את החיזיונים, ואמנון ששוב מוריד שפינינו את אבידע וחגי, פוקד להפעיל

מקלע אינגרם. יגאל ואני אמורים לפתוח צעד ולקצו טווח לשומרים שלנו ברגע שאבידע וחגי ישלפו. לפתע נשמע רעש האקדח עם משתיק הקול, צעקה בערבית מכיוון לא צפוי, אנו מופתעים ומרוססים בצרורות של מקלע המוצב על ג'יפ. יגאל יורה, אני אחרי. יגאל סופג צרור המכוון אלינו, ובכך ככל הנראה מציל את חיי. לאחר האקדח, אני שולף את העוזי וממשיך לירות. יגאל פצוע, חגי צועק – קר רוח – שגם הוא פצוע. את אבידע לא שומעים. מהקומות העליונות בבניין יורים כלפי מטה. תופת של ירי. אני סוחב את יגאל קצת מחוץ לקו האש תוך כדי ירי. אחר כך ניסה מחבל לחטוף אותו במהלך הפינוי לרופא הממתין במגרש החניה.

"אמנון וגלעד מגיעים בריצה. הוא שומע את יגאל ושראל איפה אבידע. איפה חגי. תוך כדי מציאת מחסה ליגאל, גלעד מצטרף לירי על הקומות העליונות. אנחנו מול הבניין. אבידע וחגי ירו בשומרים ונפגעו ממקלע לא צפוי. יגאל ואני ירינו לכיוון הג'יפ, ויגאל נפגע. את המצב הזה פוגש אמנון שמדווח בקשר: 'יש הסתבכות, אנחנו לא בשקט, שלושה נפגעים, אין צורך בחילוץ'. מאחור מגיע מנחם ובשניות מבין את תמונת המצב ואומר לאמנון, אני רץ קדימה לבניין ומשנה לחלוטין את הדינמיקה. אמנון, מסונכרן לחלוטין עם מנחם, בקור רוח ממשיך בקרב.

"את יגאל מפנים לאחור אל יהונתן הרופא. אבידע וחגי נמצאים מתחת לעמודי הבניין, אני מצטרף למנחם ואמנון אומר לי, תמצא את אבידע וחגי. אנו רצים קדימה ומצטרפים חיים יעקוביץ ואהרן טבאג, שכמעט לבדו משתלט על חדר המדרגות של הבניין ויורה כלפי מעלה, פוגע בעוד שני מחבלים, זכי ואני מתחת לבניין

"נגענו בחוף וחברנו לאנשים האמיצים מהמוסד שחיכו לנו. אנו כברים וקלים בו זמנית. מתוזמנים, שקטים, ממוקדים, 14 במספר לייעד גילה. לאחר נסיעה של חצי שעה בארץ אויב, אנו במגרש החניה המוכר לנו מהצילומים, בתחתית רחוב חרטום, כ-300 מטרים מהיעד. המרצדסים עמוסים בצימדינים עם חומר נפץ. אמנון ואבידע מקדימה, חגי, יגאל ואני במושב האחורי. כל שלושת המרצדסים חונים. אנו ערים שמרגע זה, כל טעות היא קריטית. כל אירוע, עלול לחשוף אותנו. הפעולה מתחילה.

● ● ●

"אבידע וחגי, יגאל ואני מתחילים להוביל לכיוון משימתנו, נטרול המחבלים השומרים על פתחי הבניין", משחזר איל בפני הנוכחים, "אבידע קל בתנועתו, כמעט מרחף. חגי חזק, גדול ורך, הם במעלה הרחוב בצד שמאל. יגאל ואני מספר מטרים מאחוריהם, בצד ימין. מאחורינו מתארזן אמנון ומתחיל בתנועה עם גלעד, המשמש גם כקשר. כ-50 מטר מאחורינו מנחם, זכי וטבאג. הרחוב מואר בפנסי רחוב אבל ברובו חשוך. אנו נעים אורחית, ומולנו מדי פעם נעים אורחים.

"כעשר דקות לאחר מכן, אנו כבר אמורים להתפצל. הבניין המוכר לנו מתמונות נמצא בסוף הרחוב. אבידע וחגי ינועו לכיוון דרום-מערב של הבניין, ויגאל ואני לדרום-מזרח. אלה רגעים של ריכוז טוטאלי. אנו מרוחקים, ומחוברים כל כך. ברור שאבידע וחגי יהיו שם ראשונים, הידיים בכיסי המעיל שרכשנו בדיזנגוף, בתוכם האקדחים עם משתיקי הקול ועל גבנו עוזי ותת

"לפתע נשמע רעש האקדח עם משתיק הקול, צעקה בערבית מכיוון לא צפוי, אנו מופתעים ומרוססים בצרורות של מקלע המוצב על ג'יפ. יגאל יורה, אני אחרי. יגאל סופג צרור המכוון אלינו, ובכך ככל הנראה מציל את חיי"

המשימה המורכבת על אף הקשיים והנפגעים. עיטור העזר הוענק גם לסרן מנחם זטורסקי, עיטור המופת הוענק לסגן רפי איל ולסגן אהרן סבאג. "אביב נעורים", 40 שנה אחרי.

2. בחזרה לאיראן

נעבור, איכשהו, להבלי והוזה. אביב עכשיו, וכמו בכל אביב, מתחילים לספור. מי בעד חיסול הגרעין האיראני בפעולה ישראלית, ירים את ידו.

בקבינט יש הפעם רק שבעה חברים. בנימין נתניהו, יאיר לפיד, נפתלי בנט, ציפי לבני, יצחק אהרונוביץ', גלעד ארדן ומשה (בוגי) יעלון. ביבי בעד. לפחות עד שהמסוסים ימריאו. בנט? לא ברור, אבל הגיוני שיהיה בעד. אהרונוביץ' יעשה מה שאביגדור ליכרמן יגיד לו. זאת אומרת שהוא בעד. צריך עוד קול כדי להגיע לרוב.

ארדן? באחרונה הפך לגרורה של נתניהו וליכרמן. סביר להניח שהוא יהיה חיד הנוספת שתגויס. לבני ולפיד, קרוב לוודאי נגד. יעלון? היה נגד בקדנציה קודמת. יכול להיות שדברים שרואים מכאן (משורר הביטחון), לא רואים משם?

העניין הוא, שלא בטוח שהקבינט כזה רלוונטי. על פי סיכום שהושג לדרישת לפיד במו"מ הקואליציוני, לצורך תקיפת איראן בפעולה ישראלית עצמאית, תידרש השגת רוב במליאת הממשלה. טוב, לא נתחיל לספור עכשיו את הידיים במליאה. האמריקאים עושים את זה כבר הרבה זמן, ומתבלבלים. מה שבטוח זה, שביקור אובמה בירושלים, אחרי החיכוקים וההצהרות והחצוצרות, לא פיזר את הערפל מעל מה שקורה בחזית הזו.

נכון, זו קלישאה מתפוררת, אבל 2013-2014 תהיה, באמת, שנת ההכרעה. האיראנים הגיעו למרחק נגיעה. טווח הסתערות. אוטומו הם שם. נדרשת רק החלטה שלהם וביצוע מחיר, תוך כמה חודשים, עד קו המסרה. המשך המצב הקיים בלתי אפשרי. ארה"ב לא תסכים שאיראן תמשיך לדרוש בעמדת "מדינת סף" גרעינית עוד הרבה זמן. זהו מצב של אי ודאות שגורר את האזור כולו לכאוס. תידרש הכרעה. בווינגטון. גם בירושלים.

היחסים בין ברק אובמה לנתניהו השתפרו. לא מבחירה. לשני הג'נטלמנים אין הרבה ברירה. אובמה הוא איש תכליתי, לא מטריד את עצמו בשנאות וקנאות, הוא יודע שכדי להביא הישג במזרח התיכון הוא צריך את ירושלים, וגם כדי לארגן לעצמו שקט תעשייתי מול איראן. נתניהו? הוא כנראה הבין, סוף

את ההשקיה לפיצוץ הבניין. אנו חוזרים למרצדסים בחנייה ומתחילים בנטיגה. יהונתן הרופא עובד במושב האחורי, לוחש שאיבדנו את אבידע, יגאל וחגי פצועים קשה. כ-20 שניות לאחר תחילת הנטיגה אל החוף, נשמע הפיצוץ שמוטט את הבניין עם כ-80 מחבלים בבסיס האם שלהם. הפינוי לסירות הגומי היה מורכב. יגאל פרסלר פונה במסוק מהסטי"ל עם כעשורה קליעים בגופו ומתחיל במאבק ארוך עד לחזרה מלאה לשירות. ואז נאמר, שגם את חגי איבדנו. על הסטי"ל אנו, קבוצה של לוחמים צעירים, ביחד ולחוד, לכד ובשקט, משייטים הביתה. אנו חוזרים חסרים. לתמיד.

"השנים חולפות. קשה להאמין שעברו 40 שנה. חגי ואבידע נשארו צעירים לנצח, לוחמים, אצילי נפש, שכל העולם עוד לפניהם. ממנחם זטורסקי, שקיבל את עיטור העזר על חלקו בפעולה, נפרדנו לפני כמה שנים, השנה גם אמנון ליפקין-שחק הלך מאיתנו. כולם רצו בחיים שלנו כאן, כולם לחמו ללא ספק בצדקתנו ומתוך הכרה עמוקה בצורך לשמר את האנושיות והמוסר שלנו. יהיה זכרם ברוך".

עד כאן רפי איל, אתמול בקיבוץ שובל. במבצע נהרגו כמאה מחבלים ושני חיילי צה"ל. יגאל פרסלר נפצע קשה, השתקם, חזר לשירות בצה"ל והגיע לדרגת תת אלוף. ארבעה צל"שים הוענקו ללוחמי המבצע: סא"ל אמנון ליפקין-שחק קיבל את עיטור העזר על קור רוחו יוצא הדופן והעובדה שהשלים את

נתניהו לא מאמין לאובמה. הוא מבקש לראות תוכניות תקיפה. הוא רוצה לראות הצהרות, תמרונים, נושאות מטוסים משייטות למפרץ. "תנו לנו לעשות את זה בדרך שלנו", אומרים הגנרלים האמריקאים לעמיתיהם הישראלים